

Innst. 254 S

(2015–2016)

Innstilling til Stortinget fra næringskomiteen

Prop. 49 S (2015–2016)

Innstilling fra næringskomiteen om samtykke til inngåelse av konvensjon mellom Norge og Finland om oppføring og vedlikehold av reingjerder og andre tiltak for å hindre at rein kommer inn på det andre rikets område av 9. desember 2014

Til Stortinget

1. Sammendrag

1.1 Hovedinnholdet i proposisjonen

I proposisjonen bes det om Stortingets samtykke til inngåelse av konvensjon mellom Norge og Finland av 9. desember 2014 om oppføring og vedlikehold av reingjerder og andre tiltak for å hindre at rein kommer inn på det andre rikets område.

Utgangspunktet for forhandlingene om konvensjonen var at grensen mellom Norge og Finland er stengt for grensekryssende reindrift. Den nye konvensjonens formål er å regulere ansvarsfordeling for oppføring og vedlikehold av gjerder og andre tiltak for å hindre at rein kommer over grensen mellom de to landene, samt regulere oppfølgingen når rein likevel krysser grensen. Konvensjonen vil medføre at det oppføres gjerder på de mest utsatte strekningene, noe som forventes å ville redusere problemet med rein som trekker over grensen. Konvensjonen innebærer også mer funksjonelle og effektive erstatningsordninger når rein krysser grensen og gjør skade. Videre etablerer konvensjonen mulighet til å fremme regresskrav overfor eierne av den reinen som har gjort skade.

Av artikkel 26 fremgår det at konvensjonen skal gjelde i 30 år fra ikrafttredelsesdatoen. Dersom den ikke sies opp senest fem år før utgangen av den perioden, forlenges den for ytterligere ti år og skal senere

anses forlenget for ti år av gangen, om den ikke sies opp to år før utgangen av den løpende tiårsperioden. Det fremgår også at partene ved noteveksling kan kreve reforhandlinger av konvensjonens bestemmelser.

Siden konvensjonen krever lovendring, innebærer økonomiske utgifter og antas å være en sak av særlig stor viktighet, er Stortingets samtykke til inngåelse nødvendig etter Grl. § 26, annet ledd.

Prop. 50 L (2015–2016) Endringer i reindriftsloven mv. (reingjerde mot Finland m.m.) ble fremmet av Landbruks- og matdepartementet 22. januar 2016. Endringene i reindriftsloven skal erstatte lov 11. mars 1983 nr. 8 i henhold til konvensjon av 3. juni 1981 mellom Norge og Finland om bygging av reingjerder og andre tiltak for å hindre at rein kommer over grensen mellom de to riker.

Konvensjonen i norsk tekst samt kart over det aktuelle området følger som trykte vedlegg til proposisjonen.

1.2 Nærmere om bakgrunnen og forhandlingene om ny konvensjon

Under 1981-overenskomstens funksjonstid har det vært problemer med rein som har trukket over grensen. Mange av de problemene som er knyttet til rein som trekker over grensen, viser at dagens reingjerdeoverenskomst ikke fungerer tilfredsstillende. I medhold av overenskomsten er det oppnevnt en norsk-finsk reingjerdekommisjon på fire medlemmer som har ansvaret for å overvåke bygging og vedlikehold av gjerdestrekningene. Denne kommisjonen fremmet høsten 2007 forslag om at det gjennomføres en revisjon av overenskomsten, og i kontakt med finske myndigheter ble det enighet om å starte forhandlinger.

Ved kongelig resolusjon av 1. februar 2012 ble det oppnevnt en delegasjon for å forestå gjennomføringen av forhandlingene. Mandatet for den norske forhandlingsdelegasjonen ble fastlagt etter drøftelser i regjeringen. Det er avholdt totalt ti forhandlingsmøter. Den 25. september 2014 ble forhandlingene avsluttet ved parafering av forslag til ny konvensjonstekst.

Konvensjonen ble undertegnet av Norges og Finlands landbruksministre den 9. desember 2014.

1.3 Høring, konsultasjoner og Sametingets vedtak

Konvensjonen av 9. november 2014 ble sendt på høring den 2. februar 2015, med høringsfrist 16. mars 2015. Det kom i alt inn syv høringsuttalelser. Tana kommune, Reindriftsstyret og Finnmarkseiendommen gir sin tilslutning til ratifisering. Deler av den norske forhandlingsdelegasjonen har underveis i prosessen hatt møter med berørte reinbeitedistrikt, kommuner og Sametinget.

Den 30. oktober 2014 ble det gjennomført konsultasjoner med Sametinget og NRL. Sametinget og NRL slutter seg til inngåelse av den fremforhandlede konvensjonen. Den 4. juni 2015 behandlet Sametinget forslaget til ratifikasjon av den nye konvensjonen. Sametinget hadde ingen innvendinger til at Stortinget ratifiserer den nye reingjerdekonvensjonen mellom Norge og Finland.

1.4 Økonomiske og administrative konsekvenser

Det vil knytte seg økonomiske og administrative kostnader til bygging og vedlikehold av gjerdene, samt til møter i reingjerdekommissjonen. Byggingen av gjerdet skal gå over fem år.

Kostnadene for bygging av reingjerdet vil totalt beløpe seg til ca. 10–15 mill. kroner, og vil dekkes over Landbruks- og matdepartementets budsjett.

De siste årene har Norge utbetalt erstatningskrav fra finske myndigheter under reingjerdekonvensjonen. Ved ikrafttredelse av ny konvensjon forventes en betydelig reduksjon i omfanget av nye erstatningskrav. Ut over dette forventes ikke tiltredelsen til konvensjonen å medføre økonomiske eller administrative konsekvenser av betydning.

1.5 Vurdering og tilråding

Gjeldende konvensjon av 1981 mellom Norge og Finland har vært utfordrende både på grunn av manglende gjerde og på grunn av en del av bestemmelsene, ikke minst reglene om erstatning. Den nye konvensjonen forutsetter at det oppføres gjerder på de mest utsatte strekningene, noe som forventes å ville redusere problemet med rein som trekker over grensen. Konvensjonen innebærer også mer funksjonelle og

effektive erstatningsordninger når rein krysser grensen og gjør skade. Videre etablerer konvensjonen mulighet til å fremme regresskrav overfor eierne av den reinen som har gjort skade.

For å ha et best mulig grunnlag for forhandlingene, gjennomførte Landbruks- og matdepartementet en konsekvensutredning for bygging av gjerde på hele strekningen. Tilsvarende utredning ble gjort av Finland. Løsningen som nå foreligger, innebærer at det ikke bygges gjerde i det område hvor et gjerde vil ha sterkest negative effekter for naturmangfold, friluftsliv og kulturminner. Der det skal oppføres gjerde på norsk side av grensen, skal det så langt som mulig gjennomføres avbøtende tiltak i samsvar med konsekvensutredningen. Når det gjelder kulturminner, skal Sametinget gis mulighet for å uttale seg om tiltaket vil berøre kjente kulturminner, og om tiltaket krever ytterligere registreringer. Arbeidet med oppføring av gjerdet skal skje etter dialog med Fylkesmannen i Finnmark og Sametinget.

2. Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Else-May Botten, Ingrid Heggø, Odd Omland og Knut Storberget, fra Høyre, Frank Bakke-Jensen, Ingunn Foss, Gunnar Gundersen og Ove Trellevik, fra Fremskrittspartiet, Sivert Bjørnstad, Oskar J. Grimstad og Morten Ørsal Johansen, fra Kristelig Folkeparti, Line Henriette Hjemdal, fra Senterpartiet, lederen Geir Pollestad, fra Venstre, Pål Farstad, og fra Sosialistisk Venstreparti, Torgeir Knag Fylkesnes, viser til Prop. 49 S (2015–2016) Samtykke til inngåelse av konvensjon mellom Norge og Finland om oppføring og vedlikehold av reingjerder og andre tiltak for å hindre at rein kommer inn på det andre rikets område av 9. desember 2014. Komiteen viser til at reindriftssamenes flyttinger mellom årstidsbeitene har pågått i århundrer og uten hinder av nasjonalstatsgrensene inntil grensen ble stengt i 1852, og at strekningen langs den norsk-finske grensen danner få naturlige hindringer for rein. Komiteen viser videre til at det siden 1922 har vært inngått tre avtaler som regulerer dette forholdet, sist ved overenskomsten av 1981. Komiteen merker seg at det i 1981-overenskomstens funksjonstid har vært problemer med rein som krysser grensen, og at dagens reingjerdeoverenskomst ikke fungerer tilfredsstillende. Komiteen merker seg at reingjerdekonvensjonens formål er å regulere ansvarsfordeling av oppføring og vedlikehold av gjerder og andre tiltak for å hindre at rein kommer over grensen, samt regulere oppfølgningen når rein likevel krysser grensen. Komiteen

viser til at det i konvensjonen presiseres at reineierne har en plikt til å vokte egen rein for at det så langt som mulig unngås at reinen kommer inn på det andre rikets område og at gjerdene skal støtte opp om eierens vokteplikt. Komiteen merker seg videre at det gjennom konsekvensutredning på både norsk og finsk side er funnet en løsning som innebærer at det ikke bygges gjerde i det området hvor et gjerde vil ha sterkest negative effekter for naturmangfold, friluftsliv og kulturminner. Komiteen viser til at kostnadene for bygging av reingjerdet vil beløpe seg til ca. 10–15 mill. kroner, og vil dekkes over Landbruks- og matdepartementets budsjett, samt at byggingen skal foregå over 5 år. Komiteen merker seg at Norge har utbetalt erstatningskrav fra finske myndigheter under reingjerdekonvensjonen, og at det ved ikrafttredelse av den nye konvensjonen forventes en betydelig reduksjon i omfanget av nye erstatningskrav. Komiteen merker seg videre at den nye konvensjonen åpner for regresskrav mot eiere av den reinen som har gjort skade.

Komiteen viser til at det har vært gjennomført en høringsrunde og merker seg at ingen av høringsinstansene har hatt innvendinger mot at Stortinget ratifiserer den nye reingjerdekonvensjonen. Komiteen viser videre til at det den 30. oktober 2014 ble gjennomført konsultasjoner med Sametinget og NRL om Norge skulle inngå den nye fremforhandlede konvensjonen. Sametinget og NRL slutter seg til inngåelse av den fremforhandlede konvensjonen. Komiteen merker seg videre at Sametinget behandlet forslaget til ratifikasjon av den nye kon-

vensjonen 4. juni 2015. Sametinget hadde ingen innvendinger mot at Stortinget ratifiserer den nye reingjerdekonvensjonen mellom Norge og Finland.

Komiteen viser for øvrig til proposisjonen og slutter seg til de vurderinger som er gjort.

3. Uttalelse fra utenriks- og forsvarskomiteen

Komiteens utkast til innstilling ble 14. april 2016 oversendt utenriks- og forsvarskomiteen til uttalelse. Utenriks- og forsvarskomiteen uttaler følgende i brev av 27. april 2016:

«Utenriks- og forsvarskomiteens medlemmer slutter seg til næringskomiteens utkast til innstilling til Prop. 49 S (2015–2016), og har ingen ytterligere merknader.»

4. Komiteens tilråding

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til proposisjonen og rå Stortinget til å gjøre slikt

vedtak:

Stortinget samtykker i inngåelse av konvensjon av 9. desember 2014 mellom Norge og Finland om oppføring og vedlikehold av reingjerder og andre tiltak for å hindre at rein kommer inn på det andre rikets område.

Oslo, i næringskomiteen, den 3. mai 2016

Geir Pollestad

leder

Line Henriette Hjemdal

ordfører

